

KMETIJSTVO

Zadruga v prometu s kmetijskimi pridelki

Po podatkih, ki jih ima Glavna zadruga zveza FLRJ, je večina zadrug usposobljena za promet s kmetijskimi pridelki. Od zadrug, ki so jih pregledali, je sposobnih za odkup: v Sloveniji 99,1 odstotka, v Črni gori 83,1 in na Hrvaškem 77,7

odstotka. Blizu 4000 kmetijskih zadrug danes že uspešno odkupuje vse vrste kmetijskih pridelkov na svojem ozemlju. Tudi udeležba zadrug v skupnih kreditih za promet s kmetijskimi pridelki stalno raste. To kaže naslednja tabela:

Republike	Odst. udeležbe v kreditih			
	VIII-1956	III-1956	V-1956	VI-1956
Srbija	1,1	18,15	19,2	17,4
Hrvatska	4,9	6,15	11,4	11,9
Slovenija	0,89	4,92	10,8	11,3
Bosna in Hercegovina	0,4	27	30,5	30,5
Makedonija	3,98	4,9	11,8	20,6
Črna gora	3,34	14,35	16,4	16,5

Treba je pripomniti, da ti podatki ne kažejo stvarne vloge zadrug v prometu s kmetijskimi pridelki. Veliko število zadrug iz raznih vzrokov ne izkorišča bančnih kreditov, temveč jemljejo kredite od odkupnih podjetij, ali pa uporabljajo za to poslovanje lastna obratna sredstva.

Pomembne uspehe so dosegli tudi pri usposabljanju osebja, ki je zaposleno v zadrugah. V številnih seminarjih, tečajih in zadrugnih šolah se je letos šolalo na stotine upravnikov zadrug, knjigovodij, komercialnega in drugega strokovnega osebja, ki sedaj dela v zadrugah. Del kvalificiranega osebja pa so zadruga dobile iz drugih gospodarskih organizacij. Vse to je ugodno vplivalo na delo in razvoj zadrug.

Da zadruga hitro napredujejo v prometu s kmetijskimi pridelki, dokazujejo podatki iz Vojvodine. V letu 1954 so zadruga odkupile komaj 9% razpoložljivih tržnih presežkov, v prometu s industrijskimi rastlinami so sodelovale s komaj 4,8%, v prometu z žitom pa samo z 1,8%. V prvih desetih mesecih leta 1955 je bil odkup na mioju leta 1954. V tem obdobju so zadruga odkupile za 3574 milijonov din kmetijskih pridelkov. Toda samo v obdobju november — februar 1955—1956, to se pravi, odkar je zvezni izvršni svet izdal odločbo o pogojih odkupa, so zadruga odkupile za 4.372.000.000 din kmetijskih pridelkov.

Kmetijske zadruga so postale na splošno zelo pomemben čimbenik v prometu s kmetijskimi pridelki. V poslovanju zadrug pa so še važni problemi, ki ovirajo in otežujejo ta razvoj.

Nepravilen odnos podjetij do zadrug

Predvsem je tu problem kreditiranja zadrug. Zgoraj navedeni podatki kažejo, da so podjetja še vedno glavni nosilci kredita za promet. To jim omogoča, da zadrugam diktirajo pogoje in jih spreminjajo v svoje komisionarje. Zadruga vsekakor ne bodo mogle kmalu postati samostojne gospodarske organizacije, če ne bomo bistveno spremenili naše kreditne politike.

Gledano v celoti, še ni pravih razmerja med zadrugami

in tistimi gospodarskimi podjetji, ki se ukvarjajo s prometom in s predelavo kmetijskih pridelkov. Mnoga podjetja se na najrazličnejše načine prizadevajo, da bi zavrla razvoj zadrug kot samostojnih odkupnih organizacij. Razen tega mnoga podjetja onemogočajo zadrugam poslovanje s tem, da jim neredno izplačujejo blago in jih tako delajo kreditno nesposobne.

Kaže, da večina vodij gospodarskih organizacij še ne razume pomena zadrug kot odkupnih organizacij, za katerih usposabljanje se morajo razen zadrugnih zvez in političnih organizacij aktivno zavzemati tudi gospodarska podjetja. Smiselj odločbe o povečani vlogi zadrug v prometu s kmetijskimi pridelki je prav v tem, da zadruga s tem, ko vse bolj zajemajo proces prometa, tudi čedalje bolj vplivajo na samo kmetijsko proizvodnjo, jo spreminjajo in usmerjajo na nova pota.

Razen težav, ki izhajajo iz odnosov z banko in s podjetji, pa je še vrsta težav, ki so prvenstveno posledica slabosti samih zadrug. Ni redek primer, da zadruga kupijo neko blago, ne da bi vnaprej zagotovile njegovo prodajo, pri tem pa blago plačajo še iznad tržnih cen. V Makedoniji imajo n. pr. v kočanskem okraju na zalogi 300 do 350 ton riža, ki so ga drago plačali in ga še sedaj ne morejo prodati. Razen tega se dogaja, da zadruga začenejajo poslovne stike z nekaterimi podjetji, ne da bi poprej preverile njihovo solidnost. Dogaja se, da podjetja likvidirajo, zadruga pa imajo zaradi tega škodo, dostikrat pa se celo postavlja vprašanje njihovega obstoja.

Nezadostna udeležba proizvajalcev pri dobičku

Vse, kar smo do zdaj povedali, kaže na vrsto problemov na področju prometa s kmetijskimi pridelki, ki jih zadruga ne morejo same rešiti brez pomoči drugih gospodarskih organizacij. Na nedavnem plenumu Glavne zadrugne zveze FLRJ so poudarili, da niti okrajne zadrugne zveze in njihova podjetja, niti druge gospodarske organizacije ne morejo uspešno opravljati teh nalog. Zato so sklenili, da bodo začeli

ustanavljati poslovne zveze, ki naj bi svojim članicam zadrugam pomagale pri organizaciji prometa in prodaji kmetijskih pridelkov.

Prenos prometa na kmetijske zadruga ima tudi ta namen, da tista akumulacija, ki jo ustvarjajo iz odkupa kmetijskih pridelkov, služi za krepitev zadrugnih skladov, ki so potrebni za pospeševanje kmetijske proizvodnje. Da bi uresničile ta smoter, morajo zadruga stalno računati na gospodarske koristi individualnih proizvajalcev. To pomeni, da morajo promet s kmetijskimi pridelki tako organizirati, da bo kmet bolj zainteresiran, da svoje blago proda zadrugi. Zadruga morajo individualnemu proizvajalcu zagotoviti določen odstotek udeležbe pri dobičku iz prometa, ki je povrnen z ristornom. V naših dosedanjih praksah nismo tem vprašanjem posvetili dovolj pozornosti. Del dobička, ki je bil vrnjen proizvajalcem (ristorno), je bil malenkosten. V letu 1954 je n. pr. znašal manj kot 1 odstotek ustvarjenega dobička. Zadrugni voditelji na terenu ponavadi menijo, da s tem, če ne zagotovijo udeležbe proizvajalcev pri dobičku, ustvarijo v zadrugi večjo akumulacijo. Pravilno pa je ravno obratno. Kmet ni zadostno gospodarsko zainteresiran, da bi svoje blago prodal zadrugi, zato ga nosi na trg ali drugam in jemlje tako vso razliko v ceni, zadruga pa ne more krepiti svojih skladov. Letos so začele zveze kmetijskih zadrug posvečati tem vprašanjem več pozornosti.

Nepravilne težnje v zadrugah

Mnogi zadrugni kadri, namesto da bi usposabljali zadruga, ki naj bi tako postale za kmetijske proizvajalce privlačne, si prizadevajo, da bi z administrativnimi ukrepi zagotovili zadrugam monopol v prometu s kme-

tijskimi pridelki. Zato predlagajo omejitve in ukinitve trgov, sejmov in podobno. Seveda bi to zmanjšalo zanimanje kmetijskih proizvajalcev za povečanje proizvodnje, ker bi taki ukrepi pomenili ukinitve svobodnega trga in uvedbo obveznega odkupa v novi obliki, katerega negativne posledice pa so že dobro znane.

V vrsti okrajev so v posameznih zadrugah pršle do izraza nepravilne težnje, ki se izražajo različno. Njihovo bistvo pa je v tem, da zadruga ne delajo, ne odkupujejo, zahtevajo pa maržo od gospodarskih podjetij, ki kupujejo blago na njihovem teritoriju. Posamezni vodje zadrug, ki dopuščajo

take pojave, pa pri tem pozabljajo, da tako zadruga ne morejo postati gospodarske organizacije. Tako delo jih pred njihovim članstvom samo kompromitira in jim onemogoča, da bi začele kakršnekoli uspešne akcije za pospeševanje kmetijske proizvodnje. Zadruga bodo lahko izpolnile svoje naloge v prometu s kmetijskimi pridelki samo tedaj, če jih bodo proizvajalci sprejeli kot svoje gospodarske organizacije, če bo zanje promet s kmetijskimi pridelki pomenil enega tistih sredstev, s katerimi bodo pospešile kmetijsko proizvodnjo in vplivale na razvijanje novih odnosov na vasi.

M. Marković

Spomladanska setev

60% ZEMLJIŠČ POSEJANIH

Po podatkih Zvezne kmetijske zbornice je bilo do 5. maja posejanega: v Vojvodini 65 do 70 odstotkov, v Srbiji 60 odstotkov, na Hrvaškem 50 do 60 odstotkov, v BiH 45 odstotkov.

V vsej državi je povprečno posejanega okrog 60 odstotkov. Največ so posejali v severni Bački, kjer so setvena dela skoraj končali. Podobno je stanje tudi v vzhodni Srbiji, medtem ko je v Posavini in v vseh drugih nižinskih krajih stanje precej slabše, ker je zadnje obilno deževje precej zavrla setvena dela.

Setev je bila na socialističnem sektorju opravljena povprečno bolje kakor na privatnem. To je omogočilo boljše popravilo traktorjev kakor prejšnja leta, kakor tudi uporaba večjega števila novih traktorjev. Vzporedno s tem je imelo pomembno vlogo tudi prizadevanje delovnih kolektivov, ki so se trudili, da čim bolj izkoristijo za setev ugodno vreme ne glede na nedelje in praznike.

Glede na kratek čas, v katerem moramo opraviti letošnjo setev, smo z dosedanjimi rezultati setvenih del lahko zadovoljni. Če pa upoštevamo optimalne setvene roke, pa so se letos setvena dela zelo zakasnila. Po meteoroloških napovedih bo vreme do 15. maja spremenljivo, medtem ko je pričakovati izboljšanje šele v drugi polovici maja. Ker pa je treba setev v

žitorodnih krajih končati do sredine maja, je treba napore v setvenih delih podvojiti in izkoristiti vsako uro ugodnega vremena, da bi tako nadomestili dosedanje zakasnitev in posejali vse površine.

Ozimni posevki v večini dobro kažejo. Zadnje deževje je tem posevkom prav prišlo zlasti tam, kjer so se zamudili z gnojenjem z umetnimi gnojili, kar se je letos marsikje zgodilo. Za nadaljnji razvoj posevkov, kakor tudi za uspešno dovršitev setve pa bi potrebovali sončne in tople vreme.

V žitorodnih krajih so večinoma razprodali vse razpoložljive količine dušičnih gnojil, medtem ko imajo manjše količine fosfornih in kalijevih gnojil še na zalogi. Skoraj vsa umetna gnojila so izdali kontrahentom industrijskih rastlin in žita in le majhen del so prodali po svobodnih cenah. Opaziti je, da so se proizvajalci usmerili predvsem na nakup dušičnih gnojil, ki hitreje delujejo in dajejo očitne rezultate, medtem ko se izogibajo uporabi fosfornih in kalijevih gnojil. To je pravilno, kadar gre za gnojenje ozimnega žita. V drugih primerih pa bi se enostranska uporaba samo dušičnih gnojil lahko negativno odrazila na proizvodnjo, ker so tudi kalijeva in fosforna gnojila zelo potrebna za povečanje pridelka posameznih kultur. A. G.

POVPREČNI DENARNI DOHODKI KMEČKIH GOSPODARSTEV

Iz kmetije

Izven kmetije

96.018

61.135

Po podatkih Zveznega zavoda kmetijskih gospodarstev precej boljše rečeno izvor denarnih za statistiko so povprečni denarni dohodki znašali v gospodarskem letu 1954-55 za vsako domačijo 157.153 din. Od tega odpade na dohodke iz gospodarstva 96.018 din, na dohodke izven gospodarstva pa 61.135 din.

V primerjavi s prejšnjim gospodarskim letom (1953-1954) so povprečni denarni dohodki

Če pogledamo strukturo ali sliko:

	V gosp. letu 1953-54	V gosp. letu 1954-55
Dohodki od dela (pri kmetovalcih in ustanovah)	28.251.—	36.956.—
Prevoznitvo in obrtna dejavnost	6.226.—	8.710.—
Drugi prejemki izven gospodarstva	12.933.—	15.469.—